

POSITIONES
HISTORICO-POLITICÆ,
DE MERITIS
GUSTAVI ERICI, REGIS SVETIÆ,
DE REPUBLICA,
QUAS,
IN EXERCITIUM
STIPENDIARIORUM AD ACADEMIAM
IMPERIALEM ABOËNSEM
VENIA CONSULT. FACULT. JURIDICÆ

PUBLICÆ PROPONIT

DANIEL MÆREEN,

*Phil. & Jur. Utr. Doctor, Juris Oeconomici & Commercio-
rum Professor Ordinarius,*

RESPONDENTE

GUSTAVO WALFRIDO HIMBERG,
Stip. Publ. Aboënsi.

In Auditorio Juridico d. XI Nov. MDCCCXXVI.

h. a. m. c.

ABOË, Typis FRENCKELLIORUM.

Thesis I.

Oeconomiae quidem publicae Svecanae initia repetimus ex origine ipsius civilis imperii; interim tamen purior et plenior ejus constitutio, positivis munita legibus oeconomicis, Regis Gustavi 1 aetate primum exorta habeatur oportet. Hunc enim Regem tyrannidis de jugo patriam liberasse, religionem restaurasse, imperiique civilis confirmasse auctoritatem, pacem ac securitatem, omnibus est in confesso. Neque minor ejus fuit cura circa oeconomiam publicam, agriculturam, res opificitarias et mercaturam, ad liberum suum promovendas cultum.

Thes. II.

Rite quippe censuit gloriosus hicce rex Gustavus, agriculturam, utpote optimum salutis publicae et privatae administrum, omnem mereri attentionem. Quare non tantum leges tulit et statuta, sed etiam institutione, monitis, nec non sanctione poenali confirmavit, *nil actum credens, dum quid superesset agendum*, (vid. Pat. d. 15 Jan. 1539, L. R. d. 3 Febr. 1541 mand. d. 4 Apr. 1541 &c). Ipse quoque incommoda fundi alternatim dispersiti (*Tegskifte*) vidit, quod senior aetas cum partitione per integras partes (*Storskifte*) rite commutavit. Idem in numerosioribus provinciis justo plures in praediis semet collocare colonos, aut praediorum fieri intemptivam divisionem ac distributionem vetuit (v. mand. d. 15 Apr. 1541.) Contra vero, quemvis pro statu suo et viribus, agros, prataque de novo ex inculto solo efformare hortabatur. (L. R. d. 20 Apr. 1542).

Thes. III.

Porro quoque antiquis colonis s. pagis haereditario utentibus jure (*Odalbyår*) severe interdixit ulteriori, quam colere possent, finium suorum extensione atque silvarum ex communi fundo (*öfverlöpps jorden*) occupatione, ne impedimenta novis extruendis praediis ponerentur. — Mandatum dedit Thuroni Pehrson (*Bjelke*) ut praedia regia suburbana in quavis paroecia Fenniae constitueret, quibus praetores (*Fogdar*) praefecit atque instructionem ipsis d. 18 Jan. 1556, impertivit. Quae o.

omnia singularem regis in agricultura promovenda testantur prudentiam. Simili quoque circumspectione prohibuit, ne quisquam rusticus, sui adhuc compos, curam prædii abdicaret atque otiosus maneret inquilinus (*Husman, Inhyfing*) victum ex prædio (*sytning*) quærens; Pariter atque ne rustici mercaturam, præter quam quod sibi ex agris et re pecuaria natum fuerit, exercerent (mand. d. 4. Apr. 1546). Hortos lupulinos hicce Rex in patria plantari fecit, ut patet ex mand. 1531, 1541, 1556; Apumque culturam ad id fastigium evexit, ut a. 1556 ex tribus provinciæ territoriis (*Härad*) XXXX tonnæ mellis vestigalis loco penderentur.

Thef. IV.

Rationariam regni rem una cum ærario publico ita quoque laudatissimus hic rex instituit atque direxit, ut suo non minus quam sequenti ævo indigentiae publicæ satisfaceret. Codices enim prædiorum recensendorum (*Jordböcker, Cadafter*), una cum vestigalibus et oneribus rite æstimandis, ejus ætate primum conficiebantur; sic quidem tum temporis in Svecia et Fennia census perpetuus (*ständig och stående skatläggning*) agebatur. Senator regni Henricus Claudii filius (Horn de Kankas) erat, qui in Fennia hunc censum, descriptionem et determinationem prædiorum (mantals-fättning) institueret, adjutus Judice provinciali et territoriali nonnullisque asfessoribus rusticis. (vid: Reg. Gust. Instr. d. 3 Jan. 1540). Postea tamen a. 1555 ex mandato Regis novus in Fennia peragebatur census sive ejusdem adæquatio, præside Johanne Laurentii filio Gubernatore (Hans Larsfon, Ståthållare) et Laurentio Michaëlis filio (Lasse Michelfson). Primus vero in Svecia a. 1544 introductus ordo rationariæ rei (*Ränte-kammare och Kammar-ordning*) ut quoque secundus a. 1547 editus, summam satis declarat peritiam, qua œconomiam civitatis publicam administraret rex. Hinc quoque laudandus erit, quod unitatem prædiorum, non ex parte abalienandam aut quavis de causa permutandam, præscripsit, idque ansam dedit posterioribus mandatis 1677 cet. q. de non dispertiendo et abalienando, atque adhuc in jure nostro camerali valet. Supra omnia vero admirabimur Gustavi 1:mi celsissima merita circa sublimiorem politicam regni gubernationem,

Religionis loquimur reformationem, et quod fortassis majus est, ipsius (Catholici) cleri emendationem.

Thef. V.

Konung Gustaf organiserade det Lutherska Prästerskapet och tilldelte dem rikeliga inkomster. I allmänhet fingo de uti Församlingarne tjenstgörande Pastorer och Präster behålla desamma och lika stora inkomster, som de före Reformationen innehåft, hvilka desutom somligstades uti någon märkelig mån förbättrades, så att ett märkeligt historiskt misstag röjes i detta afseende uti Afhandl. om *Prästerliga aflöningen* 1 Delen p. 31. Konungen förhöjde också den Lutherska Erke-Biskopens Laurentii Petri inkomster, samt yttrade vid flere tillfällen, "det han icke vore sinnad att för fromma och lärda män förknappa deras anständiga underhåll. Men Hierarchien och Prästväldet krosade Gustaf 1. Kyrko- och Klostergodsen indrogos, och Prelaternas öfverdrifna besittningar och inkomster undergingo en rättvis jemnkning. Biskoparne blefvo genom Revolutionen uteslutne utur Rådet, nedsatte i värdighet, och befriade från deltagande uti Regerings-ärenderne och Riksvärdande bekymmer; väl utsträckte äfven de Evangeliske Prelaterne begärlige händer efter den magt, hvarmed deras Catholska föregångare hade prålat, — Vål uppenbarade sig bland det reformerta Prästerskapet en slädsanda, som traktade att återvinna åtminstone en del af det anseende, deras föregångare förlorat, men K. Gustaf var icke den man, som frivilligt vände tillbaka under oket; hvarjemte äfven nyaste historien vittnar, att ända till och uti vår upplysta tid, sådane äregirige förfök alltid misf lyckats. Präster, skref K. Gustaf år 1539 till Erkebiskopen, skola icke vara Herrar och jag skall aldrig låta det komma så långt, att Prelaterne återfå Svärdet. Rüh S. Hist. 3 D. p. 163, 193. Sedan denna tid hafva Erkebiskoparne icke mer ernått eller inkräktat titel af *Rikets Fursle* och deras Colleger icke mer sökt prunka med *Chur-Furstelig* värdighet. If. Dalin S. R. H. 2 D. p. 700 not. z.